

УДК 82.091-31'06:821.111[0+73]

DIACHRONY OF HETERONYMS RICHARD BACHMAN AND ROBERT GALBRAITH

ДІАХРОНІЯ ГЕТЕРОНІМІВ РІЧАРД БАХМАН І РОБЕРТ ГАЛБРЕЙТ

Mitina L.S. / Мітіна Л.С.

PhD in Philology, assoc. prof. / к.філол.н., доц.

ORCID: 0000-0003-0060-419X

Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Bursatski Uzviz, 4, 61057

Харківська державна академія культури, Харків, Бурсацький узвіз, 4, 61057

Анотація. У роботі розглядається діахронний аспект гетеронімного дискурсу Річард Бахман – Роберт Галбрейт шляхом аналізу авторських версій етимології гетеронімів, причин їх створення, особливостей еволюції та виокремлення корелюючих ознак. Встановлено, що динаміка розвитку розглянутих літературних псевдонімів має ознаки діахронії, а, за умови здійснення намірів автора першого з них, могла набути і ознак синхронії при створенні поточних детективних серій означених авторів. При цьому наразі слушно вважається, що другий гетеронім є найкращим актом літературної містифікації з часів першого гетероніма.

Ключові слова: діахронія, гетеронім, Річард Бахман, Роберт Галбрейт.

Abstract. In this paper we describe the diachronic aspect of the heteronymic discourse Richard Bachman – Robert Galbraith by analyzing the author's versions of the etymology of heteronyms, the reasons for their creation, the peculiarities of evolution and the identification of correlating features. It has been established that the dynamics of the development of the considered literary pseudonyms have signs of diachrony, and, provided the intentions of the author of the first of them are fulfilled, they could acquire signs of synchronicity when creating the current detective series of the specified authors. At the same time, it is now rightly believed that the second heteronym is the best act of literary mystification since the time of the first heteronym.

Key words: diachrony, heteronym, Richard Bachman, Robert Galbraith.

Вступ.

Всесвітньо відомі письменники Джоан Роулінг та Стівен Кінг одними з перших підтримали Україну в боротьбі зі світовим злом. Також майже синхронно "мати" Гаррі Поттера та "король жахів" декілька років тому видали свої перші детективи, що перетворилися в їх перші детективні серії (відповідно "Корморан Страйк" і "Білл Ходжес і Холлі Гібні"), причому Роулінг робить це під гетеронімом Роберт Галбрейт. Зазначимо, що Кінг теж використовував гетеронім Річард Бахман для окремих творів (з 1977) та навіть планував ним скористатися для першої книги серії.

Основний текст. Стислі авторські версії етимології псевдонімів, причин їх створення тощо мають наступний вигляд.

Річард Бахман (Стівен Кінг [1–3]):

- 1) ім'я – від Річарда Старка, псевдоніму Дональда Вестлейка (Donald Edwin Westlake, 1933–2008, США, відомий автор детективів);
- 2) прізвище – з назви канадського гурту "Bachman Turner Overdrive";
- 3) роки творчості: 1977–1985;
- 4) причина смерті (1985) – "рак псевдоніму";
- 5) творчий доробок: 7 романів, з яких останні два – "посмертні" видання (1996 і 2007);

- б) причини створення:
- бажання присвятити близьким друзям чотири книги та залишити своє прізвище "лише у рядку авторського бланка, де вказується правовласник";
 - підготовка до друку перших чотирьох романів молодого письменника, що пролежали в шухляді з десятків років;
 - намагання вийти з-під "юпітерів" та "зробити щось не як Стівен Кінг, а як хтось інший";
 - спроба відійти від "жахів", змінити жанр: коли "я пишу реалістичний роман під псевдонімом Річард Бахман, питань ніхто не задає", хоча "мало хто (ха-ха) читає ці книги";
 - пошук сенсу життя, можливості повторити досягнуте, "в моєму випадку, чи зможе Бахман повторити досягнуте мною";
 - створення романів з категорії "звичайних книг": Кінг не хотів, щоб Бахман "випинався", тож "бідоласі не поталанило з самого початку";
- 7) викриття: з моменту першої публікації "до мене надходили листи із запитанням: чи не я Річард Бахман?", на які я "просто брехав". Але після виходу п'ятої книги підозри перевірили у бібліотеці конгресу, де "на авторському бланку одного з романів Річарда Бахмана виявили моє прізвище". З'явилась викривальна стаття, і Бахман "раптово помер у лютому 1985";
- 8) наслідки викриття:
- "книги Річарда Бахмана розкуповувалися погано", поки автором останньої книги "був Бахман, магазини продали двадцять вісім тисяч екземплярів, коли ним став Кінг — обсяг продажів зріс удесятеро";
 - для Кінга "на самій ідеї псевдоніма поставлено тавро", хоча після "смерті" Бахмана його "дружина" випадково знайшла на горіщі рукопис одного з невиданих романів, а ще одного – сам Кінг в бібліотечних архівах.

Окремо відзначимо детективні плани Бахмана – Кінга:

1984 – створити "детективний роман "Мізері", який "закине" автора "на орбіту бестселерів" [1]. Цей бестселер вийшов через три роки і мав наступні зміни:

- 1) у зв'язку зі "смертю" Бахмана автором став Кінг;
- 2) жанр роману – психологічний трилер.

2004 – переробити в детектив старий (1973) роман Бахмана, виконаний на "друкарській машинці Olivetti", причому Річард "потім передав машинку Стівену Кінгу, який використав її для написання "Керрі" [3]. Через три роки вийшов "Блейз" – "посмертний" роман Бахмана, "відновлений" Кінгом, швидше, в жанрі психологічного трилеру, ніж кримінальної драми, хоча доречним можна вважати і "нетиповий детектив з елементами надприродного".

2011 – "я хотів би написати роман Бахмана" про "божевільного приватного детектива" з "безіменного американського міста", де відчувається "темний бік американського життя" [4]. Цей детективний бестселер ("Містер Мерседес") вийшов також через три роки з такими "бахманівськими" особливостями:

- 1) анонсована реінкарнація Бахмана з невідомих причин не відбулася, і автором знову став Кінг;
 - 2) роман почав відповідну детективну серію, що триває;
 - 3) перші романи серії за стилем є скоріше "бахманівськими", ніж "кінговськими";
 - 4) сюжетна лінія другого роману серії є модифікацією структури "Мізері", а можливо, і реалізацією першого детективного задуму Кінга на такій структурі;
 - 5) теж можна сказати про третій роман цієї серії і бахманівський "Блейз".
- Роберт Галбрейт (Джоан Роулінг [5-8]):

1. ім'я – Роберт:
 - "це одне з моїх улюблених чоловічих імен";
 - "Роберт Ф. Кеннеді — мій герой";
 - "я не використовувала його для жодного з персонажів серії про Гаррі Поттера або роману "Випадкова вакансія";
2. прізвище – Галбрейт: Роулінг з дитинства бажала, щоб її звали "Елла Галбрейт", але не знає, звідки воно взялося, бо не пам'ятає, "щоб коли-небудь зустрічала когось із ним";
3. стать – чоловіча. Всі публікації письменниці, крім серії про Страйка, виходять під псевдонімом Дж.К. Роулінг (J.K. Rowling). За вимогою першого видавця Гаррі Поттера ім'я авторки необхідно було замінити ініціалами, щоб воно виглядало "ніби чоловічим" та не відлякувало від покупки хлопців, які здебільшого не люблять книги жінок. Оскільки письменниця від народження не мала середнього імені, вона обрала для ініціалів ім'я своєї бабусі Кетлін, що призвело до створення "Дж.К.". А для детективної серії псевдонім став суто чоловічим, бо Роулінг "хотіла якомога далі віддалити від себе свою письменницьку особистість", тож "чоловічий псевдонім здався гарною ідеєю";
4. роки творчості: з 2013;
5. творчий доробок – 6 романів (на 2022);
6. причини створення – бажання:
 - "повернутися до початку письменницької кар'єри в цьому новому жанрі";
 - "працювати без ажіотажу чи очікувань";
 - "отримувати абсолютно неприкрашені відгуки";
 - займатися переважно роботою, "яка є моєю улюбленою частиною письменницької діяльності";
 - "побачити, наскільки успішним може стати твір досі нікому невідомого автора";
7. викриття. Після дебюту Галбрейта привернули увагу майстерність початківця, надмірна для чоловіка обізнаність у світі жіночої моди, наявність тих же літературного агента, редактора і видавця, що й у Роулінг. Була навіть проведена лінгвістична експертиза, що вивила схожість дебютного роману за рядом ознак з романами "Випадкова вакансія" та "Гаррі Поттер і смертельні реліквії". Сама Роулінг бачила

ще одну "підозру" – відомий економіст Дж.К. Галбрейт мав ті ж ініціали, що й її основний псевдонім, та, "на щастя, ніхто так глибоко не дивився на ім'я автора". Але головною причиною викриття став витік інформації з юридичної фірми письменниці до газети "The Sunday Times", де й з'явилась викривальна стаття;

8. наслідки викриття:

- вже за кілька годин після викриття продажі зросли вдсятеро;
- період до викриття – "це був фантастичний досвід", але й після нього Роулінг продовжує "писати як Роберт, щоб не відрізнитися від інших авторів і тому, що мені подобається мати іншу особистість";
- Кінг, шанувальник Роулінг, згадавши своє викриття, відзначив, що "в сучасний час Інтернету" неможливо "довго зберігати таку таємницю". Але "Джоан має рацію в одному – яке задоволення, яке благословенне полегшення писати анонімно, просто заради радості. Тепер, коли я це знаю, я не можу дочекатися, щоб прочитати її книгу" [9]. Та Кінг не тільки читав, а й розпочав свою детективну серію.

Псевдоніми Роулінг і Кінга з'явилися майже з сорокарічним інтервалом, але мають характерні корелюючі ознаки:

- 1) відомі автори спробували вийти з медійного простору та працювати в новому жанрі як початківці;
- 2) псевдоніми мають однакову стать, хоча їх автори – різну;
- 3) зміна жанру відбулась на детективний у Роулінг та у тому числі детективний – у Кінга;
- 4) творчий доробок псевдонімів наразі майже однаковий, відповідно шість та сім романів;
- 5) з моменту першої публікації виникли обґрунтовані підозри щодо справжніх авторів;
- 6) рівень продажів знаходився на дуже низькому рівні;
- 7) викриття справжніх авторів відбулося після відповідної публікації з "біографією" псевдоніма: перша книга Галбрейта та п'ята – Бахмана;
- 8) основною причиною цього розкриття стала інформація про правовласника псевдоніму;
- 9) після викриття рівень продажів зріс у десятки разів;
- 10) створення Галбрейта як автора детективної серії Роулінг майже співпало з наміром Кінга реінкарнувати Бахмана для відповідної детективної серії.

Серед численних відмінностей відзначимо еволюцію псевдонімів після їх розкриття:

- 1) Бахман помер від "раку псевдоніму", що не завадило з'явитися як двом його "посмертним" романами, так і наміру його творця до реінкарнації;
- 2) Галбрейт навіть не захворів і продовжує свій вдалий плідний творчий шлях у відкритому тандемі з Роулінг, яка планує для своєї другої особистості перевершити за кількістю творчий доробок Бахмана.

Висновки.

Було розглянуто діахронний аспект гетеронімного дискурсу шляхом аналізу авторських версій етимології гетеронімів, причин їх створення, особливостей еволюції та виокремлення корелюючих ознак.

Встановлено, що динаміка розвитку розглянутих літературних псевдонімів має ознаки діахронії, а, за умови здійснення згаданих вище планів Кінга, могла набути і ознак синхронії при створенні поточних детективних серій означених авторів. Не випадково обидва гетероніми пригортають до себе увагу, а Роберт Галбрейт слушно вважається "найкращим актом літературної містифікації з тих пір, як виявилось, що в 1980-х Стівен Кінг писав під псевдонімом Річард Бахман" [7].

Література:

1. King Stephen. Why I Was Bachman [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://booksonline.com.ua/view.php?book=133931>.
2. King Stephen. Why did you write books as Richard Bachman? [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://stephenking.com/faq/>.
3. King Stephen. Blaze [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://stephenking.com/works/novel/blaze.html>.
4. Exclusive interview: Stephen King – the best-selling author speaks about his life, career and Scottish weather [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.scotsman.com/arts-and-culture/exclusive-interview-stephen-king-best-selling-author-speaks-about-his-life-career-and-scottish-weather-1655084>.
5. Robert Galbraith. The Cormoran Strike novels [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://robert-galbraith.com/>.
6. Британські ЗМІ: Роулінг таємно опублікувала детектив [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://www.bbc.com/ukrainian/press_review/2013/07/130715_foreign_press_15july_hk.
7. "Найкраща літературна містифікація", або як упізнали Джоан Роулінг [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2013/07/130716_rowling_cuckoo_sx.
8. Стало відомо, хто розсекретив Джоан Роулінг [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://litakcent.com/2013/07/22/stalo-vidomo-hto-rozsekretyv-dzhoan-rouling/>.
9. Minzesheimer Bob. Stephen King cheers J.K. Rowling's try for 'anonymity' [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://eu.usatoday.com/story/life/books/2013/07/15/jk-rowling-stephen-king-pseudonym/2519133/>.

Стаття відправлена 12.01.2023р.

© Мітіна Л.С.